

København, november 2024

AI og ophavsret

RettighedsAlliancens anbefalinger til at sikre ophavsrettigheder i forbindelse med udvikling og brug af kunstig intelligens

RettighedsAlliancen har siden lanceringen af ChatGPT og de følgende AI-tjenester arbejdet aktivt med at forsøge at kontrollere og beskytte indhold mod at blive brugt ulovligt i forbindelse med træning og anvendelse af kunstig intelligens (AI).

Vi kan konstatere, at det i dag hverken er muligt at kontrollere eller beskytte brugen af indhold i forbindelse med udvikling og anvendelse af AI. I forbindelse med arbejdet med AI har vi erfaret, at

- udbydere af generativ AI ikke frivilligt oplyser, hvilket ophavsretligt beskyttet materiale, de har trænet deres modeller på,
- der ikke er mulighed for at kontrollere, hvorvidt TDM-forbehold overholdes,
- det kræver retssager at få udbyderne af generative AI-modeller til at anerkende, at de har brudt ophavsretten,
- brugere uploader ophavsretligt beskyttet materiale til AI-tjenester, og der ikke er tilstrækkelige foranstaltninger til at forhindre dette, samt
- at onlineindholdsdelingstjenesternes mekanismer til at opdage, anmelde, og få slettet krænkende AI-output, fx deepfakes, er utilstrækkelige.

Det er på baggrund af denne viden og erfaringer, at RettighedsAlliancen står bag en række anbefalinger til tiltag, der vil bidrage til at beskytte indhold og rettigheder mod at blive krænkede i forbindelse med udviklingen og brugen af kunstig intelligens.

Samtidig med, at udviklingen kalder på opdatering af lovgivningen, er det også vigtigt at bemærke, at allerede eksisterende regulering af ophavsret kan forhindre den omfattende, uautoriserede brug af indhold, der finder sted. Men det kræver,

at der skrives ind over for krænkelse og sættes en effektiv stopper for den ulovlige brug af indhold, der findes i alle led af udvikling og brug af AI. Det er ikke en opgave, rettighedshaverne kan løfte alene. Det er heller ikke en opgave, der alene kan løftes via retssystemet med årelange sager – og årevis med uklar retsstilling – til følge.

RettighedsAlliancens anbefalinger inddrager også de anbefalinger, som Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter præsenterede i en rapport i februar 2024.¹

RettighedsAlliancens anbefalinger beskrives i det følgende.

1. Dækkende transparens om træning af AI-modeller

Transparens er nøglen til at kontrollere, at indhold ikke bruges ulovligt til at træne AI-modeller, og derved en forudsætning for at kunne licensere eller håndhæve rettigheder.

RettighedsAlliancen har analyseret AI-udviklernes gennemsigtighed ved systematisk at gennemgå, hvad de største AI-modeller inden for tekst-, billed-, video- og musikgenerering, blandt andre GPT-4 og Llama, er trænet på. Gennemgangen viser, at ingen af modellerne opfylder de behov, rettighedshaverne har for at kunne verificere, hvorvidt deres indhold er blevet brugt ulovligt.

Se rapporten her:

<https://rettighedsalliancen.dk/wp-content/uploads/2024/09/Report-on-AI-model-providers-training-data-transparency-and-enforcement-of-copyrights.pdf>

Rettighedshaverne bør have adgang til at gennemse de datasæt, der anvendes til træning af AI-modeller, for derved at kunne kontrollere på bedst mulig vis, om deres indhold indgår i datasættet. Det vil kræve, at AI-udviklerne giver rettighedshaverne adgang til at gennemse datasæt, samt at rettighedshaverne får stillet søgefunktioner til rådighed, der gør det muligt at søge i datasæt.

Alternativt bør AI-udviklerne stille information til rådighed, der giver rettighedshaverne mulighed for at få fyldestgørende oplysninger om følgende:

---

¹<https://www.digmin.dk/Media/638447961946861250/Delafrapportering%20%20fra%20regerings%20ekspertgruppe%20om%20tech-giganter.pdf>

- Hvilke værker og frembringelser, der indgår i træningsdata (titler, rettighedshavere og andre kendetegn som ISBN-nummer),
- Hvilken kilde, værker og frembringelser er hentet fra som f.eks. hjemmesideadresse, URL eller lignende,
- Information om, hvorvidt anvendte værker og frembringelser er hentet fra kilder med adgangskrav, og i bekræftende fald, hvilken lovlig adgang AI-udviklerne har haft til værkerne og frembringelserne, samt
- Tidspunkt for indsamling af værker og frembringelser fra kilderne.

EU's AI-forordning (AI Act) pålægger udbydere af AI-modeller på det europæiske marked forpligtelser i relation til transparens.² Dette er en positiv udvikling, da det vidner om positive hensigter i forhold til regulering af transparens. Der er dog en reel risiko for, at den praktiske effekt af reguleringen ikke i tilstrækkelig grad kommer til at sikre, at rettighedshaverne faktisk vil kunne kontrollere brugen af deres indhold.

AI-forordningen bestemmer, at AI-udbydere skal give en tilstrækkelig detaljeret sammenfatning af hvilket indhold, der er brugt til at træne AI-modeller, ligesom de skal udarbejde politikker for, hvordan de sikrer, at EU's ophavsretlige regulering respekteres.

Det er uklart, hvilken udstrækning forpligtelserne får for AI-udbydere, og dette vil blive diskuteret i arbejdsgrupper under EU-Kommissionen i den kommende tid.

For at kontrollere hvorvidt indhold bruges ulovligt til at træne AI-modeller, herunder om evt. forbehold for tekst- og datamining er overholdt (se punkt 3), anbefaler RettighedsAlliancen følgende.

Rettighedshaverne bør have adgang til at gennemse AI-træningsdatasæt, alternativt have fyldestgørende informationer, der giver mulighed for at få de relevante oplysninger om værker og frembringelser i disse datasæt.

RettighedsAlliancen anbefaler, at danske myndigheder og beslutningstagere arbejder aktivt for at sikre, at udmøntningen af transparenskravene i AI Act bliver så effektfulde, som det er muligt.

---

² <https://digst.dk/media/31738/danske-udgave-af-forordning.pdf>

2. Omvendt bevisbyrde

Ud over regler om fyldestgørende transparens, er der behov for yderligere tiltag for at sikre, at rettighedshavere til ophavsretligt beskyttet indhold reelt har mulighed for at håndhæve en ulovlig anvendelse af deres værker og frembringelser til træning af AI-modeller. Dette er af hensyn til de ovennævnte bekymringer om udmøntningen af transparensforpligtelserne for AI-udbydere i AI-forordningen, samt til de særlige omstændigheder vedrørende AI-modeller, hvor det alene er udviklerne, der er bekendt med hvilke værker og frembringelser, der indgår i deres AI-træningsdatasæt.

For at afhjælpe denne ulige retsstilling, bør der indføres ny lovgivning om omvendt bevisbyrde i dansk ret.

I det omfang rettighedshaverne ikke har adgang til fyldestgørende information, bør der således gælde en formodning for, at der er trænet på rettighedshavernes indhold.

Således bør der indføres en regel om omvendt bevisbyrde i sager om træning af generativ AI. Reglen kan indføres i retsplejelovens kapitel 57a, hvor der i forvejen findes særlige regler om bevissikring i sager om krænkelse af immaterielle rettigheder eller den kan indføres i ophavsretsloven, da den specifikt vedrører ophavsret

3. Tekst- og datamining - og forbehold

Baseret på den indsigt RettighedsAlliancen har i udvikling af AI-modeller, er det RettighedsAlliancens opfattelse, at tekst- og datamining har et begrænset anvendelsesområde i relation til AI. Eksempelvis sker der ved tekst- og datamining alene en analyse af eksisterende data med henblik på at finde mønstre. Ved udvikling af generativ AI sker der ydermere det, at der gemmes data og indhold i den generative AI's vektorer, som bruges til at skabe nyt indhold.

Brugen af indhold til udvikling og træning af AI er således langt fra begrænset til tekst- og datamining, men går langt videre end det, og derfor er det ikke retvisende at sidestille tekst- og datamining med udvikling af AI.

Samtidig gælder der en række beskyttelseshensyn i den internationale regulering, som sikrer rettighedshavere mod, at undtagelser i lovgivningen kan bruges til at

udhule værdien af ophavsrettigheder. Dette fremgår blandt andet af Bernerkonventionens tre trins-test.

Dette indebærer, at i det omfang værker bruges og gengives i forbindelse med AI-tjenester, er der næppe alene tale om tekst- og datamining. Regler om undtagelser og forbehold for tekst- og datamining kan derfor ikke bruges som fritagelse for overholdelse af regler om ophavsret.

I det omfang, der sker tekst- og datamining i forbindelse med udvikling af AI-modeller, kan det være lovligt at bruge indhold til dette formål, hvis den, der bruger indholdet, har lovlig adgang til indholdet, og respekterer evt. forbehold taget af rettighedshaverne. I princippet har rettighedshaverne dermed mulighed for at tage forbehold for, at deres indhold lovligt kan anvendes til tekst- og datamining.³

Uklarhederne om, hvad der i praksis er tekst- og datamining, skaber retsusikkerhed for både rettighedshavere og for dem, der bruger indhold til at udvikle AI. Det kan hæmme innovation og bidrage til at danske iværksættere og etablerede virksomheder fravælger at udvikle AI-løsninger. Denne situation er uholdbar, og det er uhensigtsmæssigt at henvise til at afvente retspraksis på området, da dette vil tage flere år. For at sikre fremdrift og innovation bør de danske myndigheder forholde sig aktivt til spørgsmålet.

Der er behov for, at myndigheder vejleder danske institutioner og virksomheder i, hvilke situationer der kan foretages tekst- og datamining, hvornår forbehold skal respekteres, og i hvilke situationer, der skal indgås aftaler med rettighedshaverne om brug af indhold til at træne AI.

I det omfang der er tale om tekst- og datamining har rettighedshaverne, som nævnt, mulighed for at tage forbehold i forbindelse med aftaleindgåelse med distributionsled, ligesom de kan benytte de tekniske muligheder, der stilles til rådighed af AI-udviklerne.⁴

---

³Se ophavsretslovens §§ 11b og 11c, der implementerer DSM-direktivets regler om tekst- og datamining.

⁴ Eksempelvis benytter mange indehavere af hjemmesider en løsning kaldet robots.txt til at indikere over for såkaldte crawlere, at hjemmesideindehaveren ikke ønsker, at vedkommendes indhold kopieres af crawlere.⁴ Mange AI-udviklere benytter sig af sådanne crawlere til at indsamle indhold til træning af deres AI-modeller. Robots.txt er ikke en teknisk løsning som forhindrer kopiering, men derimod en slags skilt eller meddelelse til crawlere, der besøger hjemmesiden. Det har vist sig, at nogle AI-virksomheder ikke respekterer disse skilte eller

Det er imidlertid ikke praktisk muligt for rettighedshaverne hverken at tage forbehold på alle nødvendige distributionskanaler, ligesom rettighedshaverne ikke i praksis kan kontrollere, om et taget forbehold respekteres. Indhold spredes via mange forskellige tjenester og kanaler, og det er ikke praktisk muligt for rettighedshaverne at vide, hvilke distributionskanaler deres indhold spredes fra, ligesom rettighedshaverne ikke kan kontrollere, at deres evt. betingelser om forbehold i forbindelse med aftaler om licensering af indhold, faktisk overholdes.

Den praktiske virkelighed er derfor, at rettighedshavernes mulighed for at tage forbehold og kontrollere, om AI-udviklerne overholder et taget forbehold, ikke eksisterer.

Uanset den praktiske uklarhed om, hvornår der er tale om tekst- og datamining, og hvornår der ikke er, er der behov for at finde praktiske løsninger på, at systemet omkring forbehold ikke fungerer i praksis.

Der bør etableres en dialog mellem myndigheder, rettighedshavere, distributører og brugere af tekst- og datamining om, hvordan forbehold bedst tages i praksis, og hvordan det sikres, at dette respekteres. Det er essentielt, at rettighedshaverne kan tage forbehold uden, at det påfører dem byrder i form af omkostninger i tid og penge.

4. Indholdsgenkendelsesværktøjer i samme stil som ”Artikel 17-værktøjer”

Brugere af AI-tjenester uploader i stor stil ophavsretligt beskyttet indhold til tjenesterne uden tilladelse fra rettighedshaverne, for derved at kunne anvende AI-teknologien på værkerne og frembringelserne.

Nogle af AI-tjenesterne fungerer i dag som onlineindholdsdelingstjenester i stil med YouTube, da AI-tjenestens brugere kan uploade beskyttede værker og frembringelser til tjenesten, hvorefter disse gøres tilgængelige for almenheden.

---

meddelelser i robots.txt, hvor hjemmeside indehavere frabeder sig at de kopierer indholdet på hjemmesiden.

Fælles for AI-tjenesterne er, at der er en mangel på foranstaltninger der skal forhindre, at brugere uploader ulovlige kopier af ophavsretligt beskyttet indhold til tjenesterne.

Et andet forhold er, at AI-tjenester benyttes til at generere output, der krænker ophavsretligt beskyttet indhold fx output "in the style of", hvor der medtages ophavsretligt beskyttede elementer. Output kan også krænke danske personers personlighedsret ved output, der anvender en persons stemme, billede eller andre personlige karakteristika.

Det er problematisk, at der ikke findes foranstaltninger, der modvirker sådanne former for ulovlig brug af indhold. Der bør derfor indarbejdes foranstaltninger i AI-tjenesterne, således at brugerne ikke kan uploade beskyttet indhold, der ikke er tilladt at bruge. Tilsvarende bør det sikres, at der ikke kan genereres output fra AI-tjenesterne, der er kopier eller efterligninger af beskyttede værker. Det skal også sikres, at man ikke kan lave indhold "in the style of" dersom det vil være en ophavsretlig krænkelse.

Danske myndigheder bør påse, at AI-tjenesterne indarbejder indholdsgenkendelsesværktøjer, der filtrerer ulovligt indhold, som de er pålagt i henhold til gældende lovgivning.

5. Regulering af personlighedsretten

Retten til egen stemme, billede og personlige karakteristika er blevet mere aktuel end nogensinde før. Fordi udviklingen af AI gør det nemt og hurtigt at lave indhold med brug af andres stemmer, billede mv. er der behov for, at personlighedsretten reguleres i lovgivningen.

Det vil gøre det muligt at håndhæve misbrug af stemmer, der klones og distribueres på internettet, bl.a. på onlineindholdsdelingsplatforme som TikTok, YouTube og Instagram, ligesom det vil gøre det muligt at få fjernet deepfakes.

Reguleringen af personlighedsretten kan samtidig danne afsæt for tydelig oplysning og kommunikation om, hvad man må og ikke må med andre personers stemmer og lignende.

Der bør indføres lovgivning, der sikrer, at personlighedsretten reguleres for så vidt angår digitalt genereret indhold. Lovgivningen skal gælde bredt og således gælde alle personers stemme, billede og personlige karakteristika.

Der bør udvikles kampagner og undervisningsmaterialer, der oplyser om reglerne på området, og motiverer til lovlig brug af AI.

6. Effektive værktøjer, der kan blokere og stoppe distribution af deepfakes og stemmekloner på online-plattformene

Ulovligt AI-genereret indhold findes i stort omfang på sociale medier og andre online-plattorme. Desværre findes der i dag ikke effektive værktøjer til at sikre, at sådant indhold ikke distribueres på online-plattformene.

Derfor skal det sikres, at online-plattformene stiller effektive værktøjer til rådighed til at stoppe og fjerne ulovligt AI-genereret indhold, der distribueres på online-plattformene.

Forpligtelser til at sikre, at ulovligt indhold ikke spredes på online-plattformene er allerede reguleret i lovgivningen.

Der bør stilles tydelige krav til online-plattformene om, hvilke forventninger myndighederne har til at blokere og stoppe denne form for ulovligt indhold.

7. Oplysning og vejledning om AI og ophavsret

RettighedsAlliancen har afdækket et stort behov for juridisk vejledning af virksomheder og institutioner, der ønsker at bruge beskyttet indhold til at træne deres egne AI-modeller eller til at bygge videre på eksisterende store AI-modeller.

Derudover er der et presserende behov for at skærpe opmærksomheden på de juridiske begrænsninger for institutioners, underviseres og studerendes anvendelse af brugertilpassede chatbots på danske uddannelsesinstitutioner. Dette eftersom RettighedsAlliancen har konstateret, at ophavsretligt beskyttet indhold såsom lærebøger og billeder bliver uploadet til generative AI-tjenester uden forudgående tilladelse fra rettighedshaverne til indholdet.

Deepfakes og stemmekloner er også et område, hvor RettighedsAlliancen ser et stort behov for oplysning.

I takt med udbredelsen og den videre udvikling af AI, vil behovet for oplysning og undervisning om AI og ophavsret stige yderligere.

Der er stor sandsynlighed for, at indhold genereret med AI krænker rettigheder, eftersom de AI-modeller, der er på markedet i dag, allerede er blevet trænet på store mængder af indhold uden rettighedshavernes tilladelse.

Derfor bør der hurtigst muligt igangsættes større oplysningstiltag, der bidrager til at øge brugerne (virksomheder, institutioner og brugere) forståelse af, hvad der er rigtigt og forkert med hensyn til brugen af AI.

Der bør afsættes midler til dette.

8. Ressourcer til politi og anklagemyndighed

Ulovlig træning af AI-modeller og udbredelsen af deepfakes, stemmekloner og lignende forventes at opnå en hastighed og et omfang, som rettighedshaverne ikke kan håndtere på egen hånd.

Det formodes, at en stor del af de krænkelser, der kommer til at ske, vil ske på online-platforme, hvor rettighedshaverne vil have store udfordringer ved at retsforfølge de ansvarlige. Det bør i højere grad end i dag være en offentlig opgave at håndtere ulovlig brug og spredning af indhold på internettet.

I tilfælde, hvor der sker systematisk udbredelse af ulovligt indhold, såsom deepfakes, stemmekloner, musik, film, bøger, skal politiet derfor have tilført ressourcer til at håndtere sagerne.

Der bør derfor afsættes dedikerede ressourcer til at bemande dette område i den eksisterende enhed Sektionen for Rettighedsbeskyttelse under NSK, og det bør samtidig undersøges, om der i højere grad bør være offentlig påtale i sager om udbredelse af ulovligt materiale på online-platforme.

Myndighederne i Danmark bør i langt højere grad end det er tilfældet i dag monitorere og kontrollere, at dansk lovgivning respekteres på online-platformene.

/RettighedsAlliancen